

ΛΕΞΙΚΟ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΕΩΝ

A

- Ab initio:** Εξ αρχής
A contrario: Εξ αντιδιαστολής
A fortiori: Κατά μείζονα λόγο
A posteriori: Εκ των υστέρων
A priori: Εκ των προτέρων
A propos: Σχετικός με, κατάλληλος
Abalienatio: Απαλλοτριώση
Abalieno: Απαλλοτριώνω
Abdicatio: Αποκήρυξη (υιού), Αποποίηση αρχής (κατάθεση)
Abrogatio: Αναίρεση, κατάργηση (νόμου)
Absentia: Αφάνεια, απουσία
Absolvo: Αθώνω κάποιον από κάτι
Abusus: Κατάχρηση, δαπάνη
Abusus juris: Κατάχρηση δικαιώματος
Abusus legis: Κατάχρηση νόμου
Accensus: Κλητήρας
Acceptilatio: Αθώωση, άφεση χρέους
Acceptor: Αποδέκτης
Accidentia: Σύμπτωση, συμβάν
Accideus: Συμβάν
Accicatorium: Προσεπίκληση
Accusator: Κατήγορος, μηνυτής
Accusatus: Κατηγορούμενος
Acquisitio: Κτήση, απόκτηση, πρόσκτηση
Acta: Δημόσιες πράξεις
Actio: Αγωγή, αξίωση
Actio ad suppleendum legitimam: Αγωγή συμπλήρωσης της νόμιμης μοίρας
Actio bonae fidei: Αγωγή καλής πίστης
Actio civiles: Αγωγή αστική
Actio ordinariae: Αγωγή τακτική
Actio pauliana: Αγωγή παυλιανή
Actio publiciana: Αγωγή πουβλικιανή
Actio hypothecaria in rem: Εμπράγματα υποθηκική αγωγή
Actio negatoria: Αρνητική αγωγή (αστικό δίκαιο)
Actor: Ενάγων, κατήγορος

Actus: Δικαιοπραξία
Actus contrarius: Πράξη αντιθέτου περιεχομένου
Actus legitimus: Νόμιμη πράξη
Ad cumen: Στο κακούργημα
Ad diem: Σε ρητή ημέρα
Ad haec (hoc): Προς τούτο, προς τούτοις
Ad referendum: Με επιφύλαξη
Ad arbitrium: Κατά βούληση, αυθαιρέτως
Ad hoc: Στην συγκεκριμένη περίπτωση
Ad nutum: Ελευθέρως
Ad probationem: Αποδεικτικός τύπος
Ad rem: Για πράγματα
Ad solemnitatem: Συστατικός τύπος
Addico: Διορίζω, επιδικάζω
Adduco injure: Οδηγώ σε δίκη
Adeo: Προσέρχομαι
Adigo: Προσάγω
Adimpleo: Εκτελώ, εκπληρώνω
Adjudico: Επιδικάζω, κατακυρώνω
Adjungo: Συνδέω
Adjuro: Ορκίζομαι, βεβαιώνω ενόρκως
Administratio: Υπηρεσία, διαχείριση
Admissum: Αδίκημα
Adoptio: Υιοθεσία
Advocatus: Σύνδικος, συνήγορος
Advoco: Καλώ (μάρτυρα)
Aequalitas: Ισότητα, ισονομία
Aequitas: Ισότητα, επιείκεια, δικαιοσύνη
Aequo animo: με ήρεμο μυαλό
Aerarium: Ταμείο (δημόσιο)
Aestimatio: Εκτίμηση
Aetas: Ηλικία
Affectio: Διάθεση
Affirmatio: Βεβαίωση
Ago: Ενάγω, κινώ δίκη
Agquisitio derivativa: Παράγωγος κτήση
Agquisitio originaria: Πρωτότυπος κτήση
Album judicum: Κατάλογος δικαστικός
Alienatio: Απαλλοτρίωση
Alienus: Αλλότριος, ξένος

Alimentum legata: Διατροφή κληροδότη
Amicitia: Φιλία
Amicus curia: Φιλική συμβουλή
Amissio: Αποβολή, απώλεια, στέρση
Anceps: Αμφισβητούμενος
Animus: Νους, διάνοια, ψυχή
Animus domini: Διάνοια κυρίου
Animus nocendi: πρόθεση βλάβης
Annalis: Ετήσιος
Annoto: Προσδιορίζω
Annus: Έτος
Anticipatio: Πρόληψη
Antiquatio: Ακύρωση, αναίρεση
Appelio: Εγκαλώ, εγείρω έφεση
Appellatio: Έφεση, έγκληση
Appellator: Εκκαλών
Apprehendo: Συλλαμβάνω
Approbatio: Συναίνεση, αποδοχή, απόδειξη
Approbo: Συναινώ, αποδεικνύω
Arbiter: Διαιτητής
Argumentatio: Απόδειξη
Argumentum: Τεκμήριο, απόδειξη, επιχείρημα
Argumentum a contrario: Επιχείρημα εξ αντιδιαστολής
Argumentum a majori ad minus: Επιχείρημα από το μείζον στο έλασσον
Argumentum a minori ad majus: Επιχείρημα από το έλασσον στο μείζον
Argumentum a silentio: Επιχείρημα εκ της σιωπής του νόμου
Arra: Αρραβώνας, ενέχυρο, υποθήκη
Arrogatio: Υιοθεσία
Assessor: Πάρεδρος
Assigno: Απονέμω, χορηγώ
Assisto: Παρίσταμαι
Astipulatio: Συναίνεση, ομολογία
Auctor: Δικαιοπάροχος
Audientia: Ακρόαση
Auditorium: Ακροατήριο
Auditor: Ανακριτής, ακροατής

B

Beneficium: Ευεργέτημα, προνόμιο
Bona fides: Καλή πίστη
Boni mores: Χρηστά ήθη
Bonitas: «Το ποιόν»
Bonorum: Περιουσία
Bonum: Αγαθό, συμφέρον
Bonus: Αγαθός, ωφέλιμος

C

Capacitas: Ικανότητα
Capio: Κληρονομώ
Capio: Λήψη, κατοχή
Capitatio: Φόρος κατά κεφαλή
Captura: Κέρδος
Caput: Κεφαλή
Cassation: Αναίρεση
Casus: Τυχαίο, τυχηρό
Causa: Αιτία, αίτιο
Causa adaequata: Πρόσφορος αιτία
Causa lucrativa: Χαριστική αιτία
Causa mortis: Αιτία θανάτου
Causa onerosa: Επαχθής αιτία
Causa sine qua non: Απαραίτητος όρος, εκ των ων ουκ άνευ
Causa solvendi: Αιτία της εκπλήρωσης
Causidicus: Συνήγορος, δικηγόρος
Cautela: Εγγύηση
Cautio: Ασφάλεια, εγγύηση
Cautor: Εγγυητής
Caus belli: Περίπτωση ή, συνεκδοχικά, αιτία πολέμου
Cedo: Παραχωρώ
Celebratio: Συνέλευση, πανηγύρι
Censor: Κήνσορας, τιμητής
Censum: Τίμημα
Certus: Ορισμένος, βέβαιος
Cessio: Μεταβίβαση, εκχώρηση
Cetera desunt: Τα ευκόλως εννοούμενα παραλείπονται
Ceteris paribus: Και ούτω καθ' εξής
Citatorium: Κλήση (ενώπιον δικαστηρίου)
Civilis: Πολιτικός

Civis: Πολίτης
Civitas: Πολιτεία
Clausula: Ρήτρα
Codex: Κώδικας
Coercitio: Τιμωρία, περιορισμός
Cognitio: Ανάκριση
Cognitor: Ανακριτής
Coheres: Κληρονόμος
Collatio: Συνεισφορά
Collegium: Σύλλογος
Comitium: Συνέλευση του λαού
Commercium: Εμπόριο, συνθήκη
Commodator: Χρήστης
Commodatum: Χρησιδάνειο
Communio: Κοινωνία
Communis: Κοινός
Communitas: Κοινότητα
Compactum: Συμβόλαιο, συμφωνία
Compensatio: Αντιστάθμιση, συμψηφισμός
Comprehensio: Σύλληψη
Compromissum: Συνυποσχετικό, αμοιβαία υπόσχεση,
Compromitto: Συνάπτω συνυποσχετικό για διαιτησία
Conatio: Απόπειρα
Concedo: Συναινώ
Concessus: Παραχώρηση
Concilium: Συνέδριο
Concretus: Συγκεκριμένος
Condemnatio: Καταδίκη
Conditio: Αίρεση, κατάσταση
Conditione deficiente: Ματαιωθείσης της αιρέσεως
Conditione existente: Πληρωθείσης της αιρέσεως
Conditione pendente: Ηρτημένης της αιρέσεως
Conditio turpis: Ανήθικη αίρεση
Confessio: Ομολογία
Confirmatio: Επικύρωση, διαβεβαίωση
Confusio: Σύγχυση
Conjuratio: Συμφωνία, συνωμοσία
Connexus: Συναφής
Consensus: Συναίνεση
Consilium: Συνέδριο, συμβούλιο,

Consortio: Κοινωνία
Consortium: Εταιρεία (μεταξύ φίλων)
Constitutio: Σύνταγμα
Constitutum: Συνθήκη
Consultum: Βούλευμα
Contestatio: Μαρτυρία
Contra: Εναντίον, αντίθετα
Contractus: Σύμβαση
Contradictor: Αντίδικος
Contradictio in terminis: Ορολογική αντίφαση
Contrectatio: Υπεξαίρεση
Controversia: Αμφισβήτηση
Contumacia: Ερημοδικία
Conventio: Συνθήκη
Conventum: Συνθήκη
Convoco: Συγκαλώ
Corula: Δεσμός, ένωση
Corpus: Σώμα
Corrector: Σωφρονιστής
Correptor: Κατήγορος,
Creditum: Δάνειο
Crimen: Έγκλημα, αδίκημα
Culpa: Αμέλεια, πταίσμα
Culpa in eligendo: Σφάλμα (αμέλεια) κατά την επιλογή
Cura: Επιτροπεία, κηδεμονία, φροντίδα
Curator: Κηδεμόνας, επίτροπος, επιμελητής
Custodia: Φυλακή, φύλαξη, επίβλεψη
Custodia honesta: Αξιοπρεπής φυλακή

D

Da mihi factum, dabo tibi jus: «Δώσε μου το γεγονός και θα σου δώσω το δικαίωμα»
Damnatus: Κατάδικος
Damno: Καταδικάζω κάποιον, αποδοκιμάζω κάτι
Damnum: Βλάβη, ζημιά
Damnum emergens: Θετική ζημιά
De: Από, κατά
De facto: Από τα πράγματα
De integro: Εκ νέου, πάλι, εξ αρχής
De jure: Αυτοδικαίως, δικαιωματικά
De lege ferenda: Κατά το ορθό δίκαιο, από απόψεως θετέου δικαίου

De lege lata: Κατά το ισχύον δίκαιο, από απόψεως τεθειμένου δικαίου
Debeo: Οφείλω
Debitio: Οφειλή
Debitum: Χρέος
Decedo: Αποχωρώ
Decessio: Παραίτηση
Decido: Συμβάλλομαι, συμβιβάζομαι με κάποιον
Decipio: Απατώ
Declaratio: Δήλωση
Decretum: Ψήφισμα, δόγμα
Dedicatio: Αφιέρωση
Dedo: Παραδίδω
Defensio: Άμυνα, υπεράσπιση, απολογία
Defero: Καταγγέλλω
Definitio: Ορισμός, όρος
Defunctus: Θάνατος
Dejuratio: Όρκος
Delatura: Καταγγελία, κατηγορία
Delegatio: Αντίδοση, έκταξη, διαγραφή οφειλών, πληρεξουσιότητα
Delictum: Έγκλημα, αδίκημα, πλημμέλημα
Delictum sui generis: Ιδιώνυμο έγκλημα
Demonstratio: Απόδειξη, εξήγηση
Denuntio: Αναγγέλλω
Depositum: Παρακαταθήκη
De profundis: Εκ βαθέων
Derelictio: Εγκατάλειψη, αμέλεια
Derelictum: Αδέσποτο, εγκαταλελειμμένο
Dies: Ημέρα, προθεσμία
Dies ad quem: Διαλυτική προθεσμία
Dies a quo: Αναβλητική προθεσμία
Differentia: Διαφορά
Dilatio: Αναβολή, υπέρθεση
Diligentia: Επιμέλεια
Dimissio: Λύση, άφεση, παραίτηση
Dispensatio: Διανομή, διοίκηση, συγκατάβαση
Dispensator: Ταμίας, διοικητής
Dissensio: Διαφωνία, διάσταση
Dissolvo: Διαλύω
Dissvadeo: Αποδοκιμάζω
Distributio: Διανομή, διαίρεση

Divido: Διαιρώ, διαχωρίζω
Divortium: Διαζύγιο, διάζευξη
Do: Δίνω
Documentum: Πρότυπο, απόδειξη
Dolus: Δόλος, απάτη
Domesticus: Οικείος, οικιακός
Domicilium: Οίκημα, κατοικία
Dominium: Ιδιοκτησία, εξουσία, κυριότητα
Dominus: Κύριος
Domus: Οικία
Donatio: Δωρεά, (δότηση)
Donator: Δωρητής
Dos: Προίκα
Doto aliquam: Προικίζω
Dubietas: Αμφιβολία
Dubito: Αμφιβάλλω
Dubium: Αμφιβολία

Ε

Edictum: Διάταγμα, παράγγελμα
Effectum: Αποτέλεσμα
Emancipatio: Χειραφέτηση
Emissio: Εκπομπή
Emolumentum: Ωφέλεια, κέρδος
Eo nomine: Με αυτό το όνομα
Ereptio: Αρπαγή, σύλληψη
Erga omnes: εναντίον όλων (απόλυτη ενέργεια)
Erratio: Πλάνη
Error: Πλάνη, σφάλμα
Error facti: Πλάνη περί τα γεγονότα
Error juris: Πλάνη περί το δίκαιο
Error in persona: πλάνη περί το πρόσωπο
Eventum: Συμβάν
Ex: Από, εξ, κατά
Ex aequo et bono: Σύμφωνα με ό,τι είναι δίκαιο και σωστό
Ex contrario: Απεναντίας, αντίθετα
Ex eo: Εκ τούτου
Ex iure proprio: Από ειδικό δικαίωμα
Ex nunc: Για το μέλλον
Ex officio: αυτεπαγγέλτως
Ex post: Εκ των υστέρων

Ex tunc: Για το παρελθόν
Examinator: Ανακριτής
Exceptio: Ένσταση, παραγραφή
Exclusio: Εξαίρεση
Excusatio: Απολογία, συγνώμη
Excuisator: Απολογούμενος
Excusio: Δίζηση
Exercitor: Ο ασκών
Existimatio: Γνώμη, τιμή
Expensa: Δαπάνη, έξοδο
Expensum: Δαπάνη, έξοδο
Exprostuatio: Μομφή, τιμωρία
Exsecutor: Εκτελεστής
Exsilium: Εξορία, απέλαση
Extraordinarius: Έκτακτος

F

Facinus: Κακούργημα, έγκλημα
Facio: Κάνω
Factum: Πράξη, έργο
Facultas: Ευχέρεια, δεινότητα
Fas: Θεμιτό, δίκαιο, θείος
Fatalis: Μοιραίος
Favor: Εύνοια
Favor matrimonii: Εύνοια προς την εγκυρότητα του γάμου
Feneratio: Τοκισμός, δανεισμός
Fenus : Τόκος
Feriae: Αργίες
Fero: Προτείνω συνθήκη
Fictio juris: Πλάσμα δικαίου
Fideicommissarius: Καταπιστευματοδόχος
Fideicommissum: Καταπίστευμα
Fides: Πίστη
Fidelis: Πιστός
Fiducia: Καταπίστευση, παρακαταθήκη
Fiducia cum amico: Διαχειριστική μεταβίβαση
Fiducia cum creditore: Εξασφαλιστική μεταβίβαση
Fiducia causa dominus: Καλόπιστος κύριος
Fieri facias: Ένταλμα κατασχέσεως
Finis: Όριο, σύνορο
Fiscus: Ταμείο

Forensis: Δικανικός
Forensis: Δικηγόρος
Formula: Διαδικασία
Fortuna: Τα υπάρχοντα, περιουσία
Forum: Αγορά, δικαστήριο, τόπος δωσιδικίας , χρηματιστήριο
Forum: Ο δικάζων δικαστής, το δικαστήριο
Fragmentum: Τεμάχιο, απόσπασμα
Fraudatio: Απάτη
Fraus legis: Καταστρατήγηση του νόμου
Fructus: Καρπός
Fructus pecuniae: Τόκοι των χρημάτων
Fundus: Αγρός, κτήμα
Funus: Νεκρός
Furtum: Κλοπή
Furtum usus: κλοπή χρήσεως

G

Generalis: Γενικός
Gens: Γένος, φυλή
Gentilis: Συγγενής
Gentilitas: Συγγένεια
Genus: Γένος
Gradus: Βαθμός (συγγένειας)
Gratia: Χάρις, εύνοια
Gubernatio: Κυβέρνηση, διοίκηση

H

Hasta: Πλειστηριασμός
Hereditas: Κληρονομιά, κληροδοσία
Heres: Κληρονόμος
Honestas: Τιμή, αξίωμα
Hostis: Εχθρός, αντίδικος
Hypotheca: Υποθήκη

I

Id est: Τουτέστιν, δηλαδή
Ignorantia: Άγνοια
Ignorantia facti: Απλή άγνοια των πραγματικών περιστατικών
Illex: Άνομος
Illicitus: Αθέμιτος
Immissio: Παρέμβαση
Res imobilis: Ακίνητα πράγματα

Impendium: Δαπάνη
Impensa: Δαπάνη
Imperfectus: Ατελής, ελλιπής
Imperium: Εξουσία, αρχή
Imperium in imperii: Κράτος εν κράτει
Impotentia: Ανικανότητα
In: Εν, σε
In abstracto: Αφηρημένα, γενικά
In capitam: Κατά κεφαλήν
In concreto: Συγκεκριμένα
In corporo: Στο σύνολο, συνολικά
In dubio pro reo: Εν αμφιβολία υπέρ του κατηγορουμένου
In factum: Στο αποτέλεσμα
In rem: Εναντίον πράγματος
In personam: Εναντίον προσώπου
In scriptis: Εγγράφως
In solidum: Εις ολόκληρον
Inclusio: Κάθειρξη
Incognita: Άγνωστος
Indefensus: Ανυπεράσπιστος
Index: Μηνυτής, κατηγορος
Indicium: Μήνυση, καταγγελία
Indico: Μηνύω, καταγγέλλω
Indico: Κηρύσσω
Infans: Νήπιο
Infirmatio: Ακύρωση, αναίρεση
Inhabilis: Ανίκανος
Iniquus: Άδικος
Initia: Οι αρχές
In judicatus: Αδίκαστος
Injuria: Αδικία, παρανομία, βλάβη
Institutiones: Εισηγήσεις
Institutum: Καθεστώς, προαίρεση, σκοπός
Instrumentum: Παράρτημα
Intelligentia communis: Κοινός νους
Intentio: Έγκλημα, κατηγορία
Inter: Μεταξύ
Inter alios: Μεταξύ άλλων προσώπων
Inter alia: Μεταξύ άλλων πραγμάτων
Inter partes: Μεταξύ των μερών

Inter se: Αμοιβαίως
Intercessio: Ένσταση, μεσιτεία
Intercessor: Ενιστάμενος, μεσίτης
Interdictio: Απαγόρευση
Interdictum: Απαγόρευση
Interlocutio: Επερώτηση
Interna corporis: Τα «εσωτερικά» του σώματος (π.χ. της Βουλής)
Interpellatio: Επερώτηση, ενόχληση
Interpellator: Ο επερωτών,
Interpres: Ερμηνευτής
Interpretatio: Ερμηνεία, εξήγηση
Interpretatio extensiva: Διασταλτική ερμηνεία
Interpretatio restrictiva: Συσταλτική ερμηνεία
Interrogatio: Ανάκριση, εξέταση
Interrogo: Ανακρίνω, εξετάζω
Interruptio: Διακοπή
Interventus: Παρέμβαση
Inultus: Ατιμώρητος
Inutilitas: Αχρηστία, άχρηστο
Ipsa facto: (Δια) το γεγονός αυτό
Ipsa jure: Αυτοδικαίως
Irregularis: Ανώμαλος
Irritus: Άκυρος
Iure gestionis: Δικαίωμα πράξης, επιτέλεσης
Iurisdictio: Δικαιοδοσία
Ius dispositivum: Ενδοτικό δίκαιο
Ius postulandi: Ικανότητα του δικολογείν
Ius proprium: Ίδιον δικαίωμα
Ius soli: Το δίκαιο του εδάφους
Ius sanguinis: Το δίκαιο της συγγένειας
Iussum: Διαταγή

J

Judex: Δικαστής, κριτής
Judicatum: Δεδικασμένο
Judicatus: Δικαστική εξουσία, δικαιοδοσία
Judicium: Δίκη, δικαστήριο
Judico: Δικάζω
Juratio: Όρκος
Jurator: Ο ένορκος
Jure: Δικαίως

Juridicus: Δικαστικός, ένδικος
Juridicus: Δικαστής
Juriscousultus: Νομομαθής
Jurisdictio: Δικαιοδοσία
Juro: Ορκίζομαι
Jus: Δίκαιο, δικαίωμα
Jus antiquum: Δίκαιο αρχαίο
Jus civile: Αστικό Δίκαιο
Jus domicilii: Δίκαιο κατοικίας
Jus donationis: Δίκαιο δωρεάς
Jus gentium: Διεθνές δίκαιο ή δίκαιο των Εθνών
Jus matrimonii: Δίκαιο του γάμου
Jus mercatorum: Δίκαιο εμπορικό
Jus non scriptum: Δίκαιο, άγραφο, εθιμικό
Jus quaesitum: Κεκτημένο δικαίωμα
Jus privatum: Ιδιωτικό δίκαιο
Jus publicum: Δημόσιο δίκαιο
Jus Romanum: Δίκαιο Ρωμαϊκό
Jus strictum: Δίκαιο αυστηρό
Jus scriptum: Δίκαιο γραπτό
Jussus: Διαταγή, εντολή
Justa: Νόμιμα, υποχρεώσεις
Justa causa: Νόμιμη αιτία
Juste: Δικαίως, νομίμως
Justitia: Δικαιοσύνη
Justus: Δίκαιος, νόμιμος

L

Labor: Έργο, εργασία
Laesio: Βλάβη, ζημιά
Lapsus: Σφάλμα
Largitio: Απονομή, χορηγία, δωροδοκία
Largitor: Ο δωροδοκών, χορηγός
Laudator: Μάρτυρας υπερασπίσεως
Legataria: Κληροδόχος
Legatio: Πρεσβεία, επαρχία
Legator: Κληροδότης
Legatum: Κληροδοσία
Legatus: Πρεσβευτής, έπαρχος
Leges perfectae: Τέλειοι κανόνες
Leges plus quam perfectae: Πλήρως τέλειοι κανόνες

Leges minus quam perfectae: Μερικώς τέλειοι κανόνες
Leges imperfectae: Ατελείς κανόνες
Legislatio: Νομοθεσία
Legitimatio: Νομιμοποίηση
Legitimatio ad causam: Νομιμοποίηση
Legitimus: Νόμιμος, έννομος
Lex: Νόμος, συνθήκη
Lex contractus: Δίκαιο της συμβάσεως
Lex hereditatis: Δίκαιο της κληρονομίας
Lex lata: Το ισχύον δίκαιο
Lex scripta: Νόμος γραπτός
Lex tribuniciae: Νόμοι δημοτικοί
Lex talionis: Νόμος αντεκδικήσεως
Lex causae: Το ουσιαστικό δίκαιο που διέπει μια σχέση
Lex cogens: Αναγκαστικός κανόνας δικαίου
Lex domicilii: Το δίκαιο της κατοικίας
Lex dispositiva: Ενδοτικός κανόνας δικαίου
Lex fori: Το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή
Lex loci actus: Το δίκαιο του τόπου καταρτίσεως της δικαιοπραξίας
Lex loci celebrationis: Το δίκαιο του τόπου τελέσεως(πανηγυρικής) δικαιοπραξίας
Lex loci delicti: Το δίκαιο του τόπου τελέσεως του αδικήματος
Lex mercatoria: Το δίκαιο των διεθνών εμπορικών συναλλαγών
Lex patriae: Το δίκαιο της ιθαγένειας
Lex rei sitae: Το δίκαιο της τοποθεσίας του πράγματος
Lex sedis: Το δίκαιο της έδρας
Libellus: Αναφορά, έγκληση δίκης, λίβελλος
Liber: Ελεύθερος
Liberatio: Απελευθέρωση, αθώωση
Libertas: Ελευθερία, αυτονομία
Licitum: Θεμιτός, νόμιμος
Limes: Όριο, σύνορο
Lingua: Γλώσσα
Littera: Επιστολή
Litigo: Αμφισβητώ
Locatio: Μίσθωση
Locator: Εκμισθωτής
Locito: Εκμισθώνω
Locus: Τόπος, χώρα

Longa usus: Μακρά, ομοιόμορφη και αδιάκοπη τήρηση ορισμένης συμπεριφοράς

Lucrum: Κέρδος

Lucrum cessans: Διαφυγόν κέρδος

M

Magister: Άρχοντας, διοικητής

Magisterium: Αρχή, επιστασία

Magistratus: Αρχές

Majores: Πρόγονοι

Mala fide: Κακή τη πίστει

Mala fides superveniens: Επιγενόμενος δόλος

Male: Κακώς

Malefactum: Κακούργημα

Maleficium: Αδίκημα

Malum: Κακό, ποινή

Malus: Κακός

Mancipatio: Απαλλοτρίωση

Mandatarius: Εντολοδόχος

Mandator: Εντολέας

Mandatum: Εντολή, παραγγελία

Mandatus: Εντολή

Manupretium: Μισθός, τιμή

Manus: Εξουσία, χέρι, χειρόγραφο

Mare liberum: Ανοιχτή θάλασσα

Maritus: Γαμήλιος

Maritalis: Γαμήλιος

Maritus: Σύζυγος

Materia: Ύλη, θέμα

Matrimonium: Γάμος

Medius: Μέσος, μέσον

Memoria: Μνήμη, ανάμνηση

Mercator: Έμπορος

Mercatura: Εμπόριο

Mercennarius: Μισθωτός

Merces: Μισθός, κέρδος

Meritum: Μισθός, αμοιβή

Metus: Φόβος, απειλή

Minister: Υπηρέτης, υπουργός

Ministerium: Υπουργία, υπηρεσία

Ministratio: Υπηρεσία

Missio: Αποστολή
Mobilis: Κινητός
Modus: Μέτρο, τρόπος
Mora: Υπερημερία, αναβολή
Moralis: Ηθικός
Moratorium: Αναστολή
Mortuus: Νεκρός
Mutatis mutandis: Κατά το μάλλον και ήττον, έχοντας γίνει αναγκαίες αλλαγές
Mutatio: Μεταβολή, αλλοίωση
Mutuum: Δάνειο, αμοιβή

N

Naturalis mors: Φυσικός θάνατος
Ne bis in idem: Ο δικαστικός κολασμός μιας αξιόποινης πράξεως επιτρέπεται μόνον μία φορά
Necessarius: Απαραίτητος
Necessitas: Ανάγκη
Negatio: Άρνηση
Negativus: Αρνητικός
Negligentia: Αμέλεια, από αμέλεια
Nex: Φόνος
Nexus: Νομικός δεσμός, ενοχή
Nobilis: Ευγενής
Nobile officium: Χωρίς να είναι υποχρεωμένος
Noceo: Βλάπτω
Nomen: Όνομα
Nominatio: Ονομασία
Nomino: Ονομάζω, καλώ
Notarius: Γραμματέας
Novatio: Ανανέωση
Noxa: Βλάβη, αποζημίωση
Nullus: Ουδείς
Numerus: Αριθμός
Nunc: Τώρα, ήδη

O

Obiter dictum: Τυχαία παρατήρηση
Obligatio: Ενοχή, υποχρέωση
Obligatio ex contractu: Συμβατική ενοχή
Obligatio ex lege: Ενοχή εκ του νόμου

Obligatio in solidum: Ενοχή εις ολόκληρον
Obligatio propter ή ob rem: Πραγματοπαγής ενοχή
Obligo: Δεσμεύω
Obsequium: Υπακοή, υποταγή
Obsignatio: Σφράγιση, κατάθεση (διαθήκης)
Obsignator: Μάρτυρας
Occuratio: Κατάληψη, κατοχή
Occuro: Καταλαμβάνω, κατέχω
Officium: Αρχή, υπηρεσία
Onerosus: Επαχθής
Opus: Βάρος
Opera: Έργο, υπηρεσία
Opinio necessitatis ή opinio iuris: Πεποίθηση δικαίου
Opportunus: Κατάλληλος
Opus: Έργο, κόπος
Oratio: Λόγος
Ordinarius: Τακτικός
Ordino: Τακτοποιώ, κυβερνώ

P

Pactio: Συμφωνία, σύμβαση
Pactum: Σύμφωνο, συνθήκη
Pacta sunt servanda: Οι συμβάσεις πρέπει να τηρούνται
Par: Ίσος, ζεύγος
Parens: Γονέας
Pareo: Υπηρετώ
Paro: Ετοιμάζω
Pars: Μέρος, μερίδα
Particeps: Μέτοχος
Participo: Καθιστώ κάποιον μέτοχο
Partitio: Διαίρεση, διανομή
Patrator: Εκτελεστής
Patria: Πατρίδα, ιθαγένεια
Patrimonium: Πατρική περιουσία
Patrocinium: Συνηγορία, υπεράσπιση
Patronus: Προστάτης, συνήγορος
Pecunia: Χρήματα, περιουσία
Pensio: Πληρωμή
Per: Δια, περί
Per annum: Κατ' έτος
Per aversionem: Κατ' αποκοπή

Per diem: Καθημερινώς
Perceptio: Συλλογή
Peregrinus: Αλλοδαπός
Perfectus: Τέλειος
Periculum: Κίνδυνος
Permissio: Παραχώρηση, άδεια
Permutatio: Ανταλλαγή
Perpetuatio fori: Διαιώνιση της δωσιδικίας
Perpetuatio causae: Διαιώνιση της αιτίας
Perplexus: Ασαφής
Perscriptio: Καταγραφή, μεταγραφή
Per se: Από μόνο του, ουσιωδώς, ουσιαστικώς
Per semper: Για πάντα
Persecutio: Δικαστική δίωξη
Persecutor: Διώκτης
Persona: Πρόσωπο, άνθρωπος
Personalis: Προσωπικός
Pertinentia: Παραρτήματα
Perturbo: Παραβαίνω, διαταράσσω
Petitio: Αίτηση, αγωγή
Petitio principii: το λογικό σφάλμα της λήψεως του ζητουμένου
Petitor: Ενάγων
Pignus: Ενεχυρίαση, υποθήκη
Pignus: Ενέχυρο, εγγύηση, ασφάλεια
Plenus: Πλήρης
Poena: Ποινή, τιμωρία
Poenalis: Ένοχος
Poenarius: Ποινικός
Poenitentia: Μεταμέλεια
Popularis: Δημοτικός, λαϊκός
Populus: Λαός,
Portio: Μεριδα, μοίρα
Possessio: Νομή, κτήση, κατοχή
Possessio juris: Νομή δικαιώματος
Possessio justa: Νομή δίκαιη
Possessio rei: Νομή πράγματος
Possessor: Νομέας, κάτοχος
Possideo: Κατέχω, νέμομαι
Post: Μετά
Post mortem: Μεταθανάτιος

Posterus: Επόμενος
Postulatio: Αίτηση, κλήση
Postulatum: Αίτηση, αξίωση
Potentia: Ικανότητα
Potenter: Κύρος, ισχύς
Praeco: Κλητήρας
Praejudicio: Προδικάζω
Praelegatum: Κληροδότημα εξ αίρετο
Praes: Εγγυητής
Praescriptio: Παραγραφή, ένσταση
Praescriptum: Κανόνας, νόμος
Praesideo: Προϊσταμαι
Praestatio: εγγύηση
Praestator: Εγγυητής
Praesumptio: Τεκμήριο
Praesumptio juris: Μαχητό τεκμήριο
Praesumptio juris et de jure: Αμάχητο τεκμήριο
Prehendo: Συλλαμβάνω
Pretium: Αξία, μισθός
Principa: Αρχές
Principium: Αρχή
Privatus: Ιδιωτικός
Privilegium: Νόμος υπέρ κάποιου, προνόμιο
Probabilis: Πιθανός
Probatio: Απόδειξη
Probo: Αποδεικνύω
Procuratio: Επιμέλεια, πληρεξουσιότητα
Procurator: Επιμελητής, πληρεξούσιος
Procuro: Επιμελούμαι κάποιον
Producta vel instrumenta sceleris: προϊόντα ή εργαλεία του εγκλήματος
Profero: Προτείνω, αναβάλλω
Professio: Ομολογία, δήλωση
Profiteor: Δηλώνω δημόσια, μηνύω
Profligo: Καταλύω, ανατρέπω
Prohibeo: Απαγορεύω
Promissio: Υπόσχεση
Pronuntiatio: Δήλωση
Pronuntio: Κηρύττω, αναγορεύω
Propior: Πλησιέστερος

Proportio: Αναλογία
Propositio: Πρόταση
Proprietas: Ιδιοκτησία, κυριότητα
Proprio motu: από μόνος του, με την δική του θέληση
Prorogatio: Παράταση
Proscriptio: Δημοσίευση
Protestatio: Διαμαρτυρία
Provocatio: Έφεση
Provocator: Ο προκαλών
Provoco: Εκκαλώ, εγείρω έφεση
Proximus: Πλησιέστερος συγγενής
Prudentia: Επιστήμη, εμπειρία
Publicum: Δημόσιο
Publicus: Δημόσιος
Punitio: Τιμωρία

Q

Quaesitio: Ανάκριση
Quaestio: Ανάκριση, έρευνα
Quaestor: Ανακριτής
Qualitas: Ποιότητα
Quantitas: Ποσότητα
Quantum: Έκταση
Quasi: Οιονεί
Querela: Έγκληση, μομφή
Quid pro quo: Έναντι ανταλλάγματος
Quoad usum: Χρήση μέχρις ότου
Quorum: Απαρτία

R

Ratihabitio: Έγκριση
Ratio: Αιτία, λόγος
Receptum: Σύμφωνο
Recipio: Αναλαμβάνω
Rectio: Διοίκηση
Rector: Διοικητής
Reddo: Αποδίδω
Reduco: Επαναφέρω
Reductio: Αποκατάσταση
Referendum: Δημοψήφισμα
Reformatio: Αναμόρφωση, μεταρρύθμιση

Refugium: Καταφύγιο
Regressus: Προσφυγή
Regula: Κανόνας
Relegatio: Απέλαση, κληροδοσία
Remedium: Βοήθημα
Remissio: Συγχώρηση, μείωση
Remuneratio: Ανταμοιβή
Renovatio: Ανανέωση
Renuntiatio: Παραίτηση
Repeto: Ενάγω πάλι κπ
Replicatio: Αντένσταση
Reprobatio: Ανταπόδειξη
Repromissio: Εγγύηση
Repudiatio: Αποδοκιμασία
Res: Πράγμα, χρήμα
Res incorporales: Πράγμα άυλο
Res in commercio: Πράγμα συναλλαγής
Res in transitu: Πράγματα υπό διαμετακόμιση
Res principalis: Πράγμα κύριο
Rescribo: Αντιγράφω
Reservatio: Επιφύλαξη
Responsio: Απόκριση, απάντηση
Res-publica: Διοίκηση, δημοκρατία, πολιτεία
Restituo: Αποκαθιστώ
Revisio: Επανεξέταση
Revocation: Ανάκληση
Revocator: Ο ανακαλών
Rogatio: Εισηγήση, νομοσχέδιο

S

Sacramentum: Παρακαταθήκη
Satisfactio: Ικανοποίηση, επανόρθωση, παραίτηση
Scelus: Κακούργημα
Scisco: Κυρώνω, ψηφίζω
Scrinium ad libelis: Γραφείο αναφορών
Scrinium epistolarum: Γραφείο των επιστολών
Scriptor legum: Νομοθέτης
Securitas: Ασφάλεια
Sedes: Έδρα
Sedes materiae: Βάση υλικού
Sensus: Γνώμη

Sententia: Γνώμη, ψήφος, κρίση, απόφαση
Separatio: Διαχωρισμός
Series: Διαδοχή
Servitus: Δουλεία
Sessio: Έδρα, συνεδρία
Sic: Έτσι
Signum: Σημείο
Simulatio: Εικονικότητα
Sine: Άνευ, χωρίς
Sine qua non: Απαραίτητη προϋπόθεση
Singularis: Μόνος, μοναδικός
Situs: Τόπος, θέση
Societas: Εταιρεία, κοινωνία
Solum: Έδαφος, γη
Solus: Μόνος, έρημος
Solus consensu: κοινή συναινέσει
Solutio: Λύση
Solutus: Ελεύθερος, απαλλαγμένος
Solvo: Λύνω, εκπληρώνω
Sons: Αίτιος, υπαίτιος
Spatium: Προθεσμία
Spatium deliberandi: Προθεσμία διασκέψεως
Specialis: Ειδικός, ιδιαίτερος
Specificatio: Ειδοποίηση
Sponsor: Εγγυητής
Sponsum: Εγγύηση
Status: Κατάσταση
Status quo: υφιστάμενη κατάσταση
Status quo ante: Προτέρα κατάσταση
Stipendium: Φόρος, δασμός
Strictus: Αυστηρός
Stricto sensu: εν στενή εννοία
Sub: Υπό, επί
Sub conditione: Υπό αίρεση
Subscriptio: Υπογραφή
Subsignatio: Υπόσχεση
Substitutio: Υποκαθιστώ
Successio: Διαδοχή, υποκατάσταση,
Successio in singulas res: Ειδική διαδοχή
Successio in universum: Καθολική διαδοχή

Successor: Διάδοχος, κληρονόμος
Sui generis: ιδιότυπος
Suo iure: Ιδίω δικαίω
Surrogatio: Υποκατάσταση
Surrogatum: Αντικατάλλαγμα

T

Tabella: Πινάκιο, συμβόλαιο
Tabula: Κατάλογος, λογαριασμός, συμβόλαιο
Tabula testata: Διαθήκη
Tabullarium: Αρχείο
Tacitum: Απόρρητο
Tacitus: Σιωπηρός
Tempus: Χρόνος, καιρός
Teneo: Έχω, διατηρώ
Terminus: Όριο
Tertius: Τρίτος, -η, -ο
Tertium non datur: Τρίτη περίπτωση δεν χωρεί
Tertitus oppositio: Τριτανακοπή
Testamentum: Διαθήκη
Testratio: Μαρτυρία
Testimonium: Τεκμήριο, απόδειξη
Testis: Μάρτυρας
Titulus: Τίτλος
Tot iure quot res: τόσα δίκαια όσα και τα πράγματα
Traditio: Παράδοση, μεταβίβαση
Transactio: Συμβιβασμός
Transcriptio: Μεταγραφή
Translatio: Εξαίρεση(δικαστή)
Transmissio: Παραπομπή, μεταβίβαση
Tubutum: Δασμός
Tutela: Επιτροπεία
Tutor: Επίτροπος

U

Ubi consistam: σταθερό σημείο αναφοράς
Ultra: Πέρα από κάποιον ή κάτι
Ultimus: Τελευταίος
Unilateralia: Μονομερής
Usucapio: Χρησικτησία
Usus: Χρήση, ωφέλεια

Ususfructus: Επικαρπία
Utilis: Χρήσιμος, ωφέλιμος
Utilitas: Ωφέλεια, συμφέρον

V

Vacatio: Αργία, διακοπή
Vacatio legis: Ουσιαστική αδράνεια νόμου
Venditio: Πώληση
Venia: Συγνώμη
Verbum: Λόγος, ρήση
Veritas: Αλήθεια
Veto: δικαίωμα αρνησικυρίας
Via: Οδός, δρόμος
Vicinia: Γειτονία
Vinculum iuris: Δεσμός δικαίου
Virtus: Αρετή
Vis: Βία, δύναμη
Visio: Θεωρία, άποψη
Vitiosus: Ελαττωματικός
Vitium: Ελάττωμα
Vocatio: Κλήση
Voluntas: Βούληση
Vulnero: Κατηγορώ

Σοφία Γ. Μεσίγκου – Γιώργος Ι. Κρικώνης
Φιλολογοί
22/08/2017